

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/188/2016
Identifikačné číslo spisu:	6112229135
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:6112229135.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu J. J. T., bývajúceho v A., M. 8, zastúpeného JUDr. Ľubomírom Hrežd'ovičom, advokátom vykonávajúcim advokáciu v združení Advokátska kancelária Hrežd'ovič a Mulder, so sídlom v Banskej Bystrici, Rudlovská 2, proti žalovanej Strednej priemyselnej škole Jozefa Murgaša, so sídlom v Banskej Bystrici, Hurbanova 6, IČO: 00 161 471, o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a náhradu mzdy, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13Cpr/8/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. apríla 2016 sp. zn. 16 CoPr 5/2015, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 14. apríla 2016 sp. zn. 16CoPr 5/2015 vo výroku, ktorým vo zvyšku zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol, vo výroku, ktorým zmenil výrok súdu prvej inštancie o povinnosti žalovanej nahradiť žalobcovi náhradu trov konania a vo výroku, ktorým rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 9. júna 2015 č. k. 13Cpr 8/2012-280 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom náhrady mzdy za obdobie od 25. septembra 2012 do 12. februára 2015 sumu 23 718,51 eur brutto spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne, bližšie špecifikovaným vo výroku rozsudku, v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku a nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 6 371,94 eur v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku na účet jeho právneho zástupcu. Vychádzal zo zistenia, že medzitýmnym rozsudkom z 20. mája 2014 č. k. 13Cpr 8/2012-207 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. januára 2015 sp. zn. 16 CoPr 8/2014 určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru dané žalobcovi zo strany žalovanej dňa 25. septembra 2012, je neplatné a pracovný pomer trvá. Vzhľadom na uvedené mal žalobca právo na náhradu mzdy, ktorú si vyčíslil za obdobie od 25. septembra 2012 do 12. februára 2015 vo výške 23 718,51 eur brutto spolu s úrokom z omeškania špecifikovanom v jeho podaní doručenom súdu prvej inštancie 2. apríla 2015 a opravenom 20. apríla 2015. Rozhodnutie o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy vo výške požadovanej žalobcom odôvodnil § 79 ods. 2

zákona č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce (ďalej len „Zákonník práce“), platným a účinným v čase jeho rozhodovania, v zmysle ktorého sa zamestnancovi poskytovala náhrada mzdy minimálne za čas 12 mesiacov a najviac za čas 36 mesiacov. V danom prípade mal preukázanú podmienku tohto zákonného ustanovenia a priznal žalobcovi náhradu mzdy za uplatnené obdobie, pričom nevyhovel žiadosti žalovanej na primerané zníženie, resp. nepriznanie náhrady mzdy žalobcovi za čas presahujúci 12 mesiacov. Dôvodil, že v prejednávanej spore nezistil dôvody hodné osobitného zreteľa alebo rozpor s dobrými mravmi, pre ktoré by žalobcovi nemala byť požadovaná náhrada mzdy zo strany žalovanej nahradená. Poukázal tiež na skutočnosť, že žalobca nijakým spôsobom nespôsobil dĺžku trvania sporu. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom zo 14. apríla 2016 sp. zn. 16CoPr 5/2015 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v časti výroku o tom, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy za obdobie od 25. septembra 2012 do 30. júna 2013 v sume 7 340,48 eur brutto spolu s úrokmi z omeškania vo výške 8,75 % ročne za každý kalendárny mesiac od 14. októbra 2012 do 14. júla 2013 až do zaplatenia a vo zvyšku zmenil tak, že žalobu zamietol. Výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým bola žalovanej uložená povinnosť nahradiť žalobcovi náhradu trov konania zmenil tak, že žiadna strana nemá právo na náhradu trov prvoinštančného konania. Právo na náhradu trov odvolacieho konania sporovým stranám nepriznal. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie právny nárok žalobcu neposudzoval podľa § 79 ods. 2 v spojení s § 252i ods. 4 veta prvá Zákonníka práce, a preto vyzval strany sporu na vyjadrenie k inému právnomu posúdeniu veci podľa § 213 ods. 2 O.s.p. Poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie rozhodol podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce v znení platnom od 1. januára 2013, podľa ktorého sa zamestnancovi poskytovala náhrada mzdy minimálne za čas 12 mesiacov a najviac za čas 36 mesiacov. Týmto právnym posúdením však súd prvej inštancie nerespektoval § 252i ods. 4 Zákonníka práce, ktorý upravuje prechodné ustanovenia účinné od 1. januára 2013. V zmysle citovaného ustanovenia Zákonníka práce výpoveď daná zamestnávateľom zamestnancovi pred 1. januárom 2013 a nároky, ktoré z nej vznikli, sa posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2012. V danom spore bolo preukázané, že žalovaná neplatne skončila so žalobcom pracovný pomer okamžitým skončením dňa 25. septembra 2012. Vzhľadom na výslovnú právnu úpravu vyjadrenú v § 79 ods. 2 Zákonníka práce v spojení s § 252i ods. 4 Zákonníka práce nebol podľa odvolacieho súdu priestor priznať žalobcovi nárok na náhradu mzdy v uplatnenom rozsahu. Nestotožnil sa s námietkou žalobcu, že súd prvej inštancie rozhodol v súlade s právnou úpravou § 79 ods. 2 Zákonníka práce účinnou v čase vydania jeho rozhodnutia, pretože súčasťou tejto právnej úpravy je aj § 252i ods. 4 Zákonníka práce. Uviedol, že rovnako ako neplatná výpoveď zo strany zamestnávateľa sa posudzuje aj neplatné okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa, čomu nasvedčuje aj systematická úprava uvedená v § 77 a v § 79 ods. 4 Zákonníka práce. Súd prvej inštancie správne priznal žalobcovi náhradu mzdy za obdobie od 25. septembra 2012 do 30. júna 2013, ktorá zodpovedá sume 7 340,48 eur brutto s príslušenstvom, a preto jeho rozhodnutie v tejto časti ako vecne správne potvrdil. Vo zvyšnej časti rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol, pretože žalobcom požadovanú náhradu mzdy za obdobie presahujúce deväť mesiacov nebolo možné priznať z dôvodu aplikácie § 252i ods. 4 Zákonníka práce. Zmenu výroku rozsudku súdu prvej inštancie o trovách prvoinštančného konania odôvodnil § 142 ods. 2 O.s.p., nakoľko každá strana bola v konaní pred súdom prvej inštancie úspešná len pomerne. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p., keď úspešná žalovaná si náhradu trov odvolacieho konania neuplatnila v zmysle § 151 ods. 1 O.s.p., tieto trovy nevyplyvajú ani z obsahu spisu a žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalovaná je povinná zaplatiť žalobcovi titulom náhrady mzdy za obdobie od 25. septembra 2012 do 12. februára 2015 sumu 23 718,51 eur brutto spolu s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne, bližšie špecifikovaným v dovolaní, v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia a nahradiť žalobcovi trovy prvoinštančného, odvolacieho a dovolacieho konania, a to v lehote 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia na účet právneho zástupcu žalobcu. Alternatívne navrhol rozsudok odvolacieho súdu v zmeňujúcom výroku vo veci samej a vo výroku o trovách konania zrušiť a vec mu v rozsahu zrušenia vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie. Dovolanie

podal z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, keď jeho rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“)], resp. ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Namietal, že odvolací súd sa pri riešení otázky náhrady mzdy odklonil od rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zo 14. septembra 2011 sp. zn. 6 Cdo 157/2010. Nesúhlasil s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý v danom spore neprihliadol na citované rozhodnutie najvyššieho súdu z dôvodu, že mu v tom bránil § 252i ods. 4 Zákonníka práce účinný od 1. januára 2013. Dôvodil, že právna podstata a význam súčasnej právnej úpravy našla svoje vyjadrenie v novele Zákonníka práce účinnej od 1. januára 2013, ktorá vrátila právnu úpravu § 79 ods. 2 Zákonníka práce do podoby účinnej pred 1. septembrom 2011, pričom táto novela zohľadnila aj právny názor najvyššieho súdu vyjadrený v rozhodnutí zo 14. septembra 2011 sp. zn. 6 Cdo 157/2010. Uviedol, že v prípade neplatného okamžitého skončenia pracovného pomeru očakával ako zamestnanec náhradu mzdy legitímne s tým, že budú rešpektované jeho základné práva zaručené v článku 46 ods. 1 a článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Rozsudok súdu prvej inštancie považoval za správny a zákonný, pričom poukázal na § 154 ods. 1 O.s.p. (v súčasnosti § 217 ods. 1 C.s.p.), v zmysle ktorého je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Poukázal na rozporuplnosť aktuálnej právnej úpravy § 79 ods. 2 Zákonníka práce a právnej úpravy obsiahnutej v § 252i ods. 4 Zákonníka práce, keď podľa jeho názoru zákonodarca úpravou prechodných ustanovení účinných od 1. januára 2013 nesledoval obmedzenie zamestnanca pri uplatňovaní jeho nárokov z neplatného skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa. Nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p. odôvodnil tým, že dovolací súd doposiaľ nerozhodoval spor, v priebehu ktorého došlo k opakovanej zmene právnej úpravy vyjadrenej v Zákonníku práce. K neplatnému okamžitému skončeniu pracovného pomeru žalobcu zo strany žalovanej došlo do 31. decembra 2012, t. j. v čase, keď podľa vtedy účinného § 79 ods. 2 Zákonníka práce sa zamestnancovi poskytovala náhrada mzdy maximálne za čas deväť mesiacov. V priebehu konania pred všeobecným súdom nadobudla účinnosť novela Zákonníka práce, keď s účinnosťou od 1. januára 2013 sa podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce zamestnancovi poskytovala náhrada mzdy minimálne za čas 12 mesiacov a najviac za čas 36 mesiacov. Žalobca mal za to, že právna úprava platná v čase vyhlásenia rozhodnutia súdu prvej inštancie aj rozhodnutia odvolacieho súdu umožňovala priznať zamestnancovi náhradu mzdy za čas presahujúci deväť mesiacov. Zdôraznil, že prechodné ustanovenie § 252i ods. 4 Zákonníka práce, účinné od 1. januára 2013, upravuje len výpoveď danú zamestnancovi zamestnávateľom a nároky, ktoré z nej vznikli. Citované prechodné ustanovenie Zákonníka práce sa nevzťahuje na neplatné okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa, pretože tento spôsob skončenia pracovného pomeru v ňom zákonodarca neuviedol.

4. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a aj dôvodné.

6. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C.s.p.

7. V zmysle § 420 C.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

11. V civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

12. Dovolací súd zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.). Dovoláním, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C.s.p.) žalobca napáda rozsudok odvolacieho súdu v časti zmeňujúceho výrok vo veci samej.

13. Žalobca podal dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. Odvolací súd podľa neho vec nesprávne právne posúdil, keď mu nepriznal náhradu mzdy v súvislosti s neplatným okamžitým skončením pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa za čas presahujúci deväť mesiacov napriek tomu, že právna úprava platná v čase vyhlásenia rozhodnutia súdu prvej inštancie aj rozhodnutia odvolacieho súdu umožňovala priznať zamestnancovi náhradu mzdy (aj) za čas presahujúci deväť mesiacov. Z obsahu dovolania vyplýva (§ 124 ods. 1 C.s.p.), že podstatná právna otázka v prejednávanom spore je, či napriek právnej úprave vyjadrenej v § 79 ods. 2 Zákonníka práce v znení účinnom od 1. septembra 2011 do 31. decembra 2012 v spojení s § 252i ods. 4 Zákonníka práce účinným od 1. januára 2013 neexistovali dôvody, aby súd pri neplatnom okamžitom skončení pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa priznal žalobcovi nárok na náhradu mzdy za čas presahujúci deväť mesiacov.

14. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C.s.p. dovolací súd dospel k záveru, že vyššie uvedená právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená, a preto je dovolanie žalobcu v danom prípade procesne prípustné. Dovolací dôvod, ktorý žalobca uplatnil treba posúdiť podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

15. Po vyriešení otázky prípustnosti dovolania dovolací súd skúmal, či žalobca dôvodne odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci tak, ako to v dovolaní namieta.

16. V prejednávanom spore súd prvej inštancie medzitýmnym rozsudkom z 20. mája 2014 č. k. 13 Cpr 8/2012-207 v spojení s rozsudkom odvolacieho súdu z 15. januára 2015 sp. zn. 16CoPr 8/2014 určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru dané žalobcovi zo strany žalovanej dňa 25. septembra 2012, je neplatné a pracovný pomer trvá. Žalobca si uplatnil aj nárok na náhradu mzdy vo výške 23 718,51 eur brutto spolu s úrokom z omeškania za obdobie od 25. septembra 2012 do 12. februára 2015. Súd prvej

inštancie jeho žalobe týkajúcej sa náhrady mzdy v celom rozsahu vyhovel, pričom na danú vec aplikoval § 79 ods. 2 Zákonníka práce v znení účinnom od 1. januára 2013 (t. j. v čase jeho rozhodovania), podľa ktorého, ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov. Odvolací súd sa s právnym názorom súdu prvej inštancie ohľadom výšky náhrady mzdy nestotožnil a jeho rozhodnutie vo veci samej čiastočne zmenil z dôvodu, že súd prvej inštancie na danú vec neaplikoval prechodné ustanovenie § 252i ods. 4 veta prvá Zákonníka práce, účinné od 1. januára 2013, podľa ktorého výpoveď daná zamestnávateľom zamestnancovi pred 1. januárom 2013 a nároky, ktoré z nej vznikli, sa posudzujú podľa predpisov účinných do 31. decembra 2012. Napriek tomu, že v citovanom ustanovení sa neplatné okamžité skončenie pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa výslovne neuvádza, odvolací súd mal za to, že toto sa posudzuje rovnako ako neplatná výpoveď zo strany zamestnávateľa, a preto bolo potrebné uvedené prechodné ustanovenie Zákonníka práce aplikovať aj v prejednávanej spore. Podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce, v znení účinnom do 31. decembra 2012, ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahovala deväť mesiacov, patrila zamestnancovi náhrada mzdy za čas deväť mesiacov. Keďže žalovaná neplatne skončila so žalobcom pracovný pomer okamžitým skončením dňa 25. septembra 2012, odvolací súd bol s poukazom na § 79 ods. 2 Zákonníka práce v spojení s § 252i ods. 4 Zákonníka práce toho názoru, že žalobcovi nemožno priznať nárok na náhradu mzdy za čas presahujúci deväť mesiacov.

17. Od nadobudnutia účinnosti Zákonníka práce dňa 1. apríla 2002 bolo ustanovenie § 79 ods. 2 Zákonníka práce niekoľkokrát novelizované, a to zákonom č. 210/2003 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov, zákonom č. 348/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony, zákonom č. 257/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 257/2011 Z.z.“) a zákonom č. 361/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z.z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (ďalej len „zákon č. 361/2012 Z.z.“). Zákonom č. 307/2014 Z.z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov sa v § 79 za odsek 2 vložil odsek 3, podľa ktorého ustanovenie odseku 2 sa nevzťahuje na oznamovateľa kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti, ak došlo k skončeniu pracovného pomeru počas poskytovania ochrany podľa osobitného predpisu. Vo vzťahu k nároku zamestnanca na náhradu mzdy v prípade neplatného skončenia pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa najvýraznejšiu zmenu predstavovala novela Zákonníka práce uskutočnená zákonom č. 257/2011 Z.z. Podľa novelizovaného § 79 ods. 2 Zákonníka práce, v znení účinnom od 1. septembra 2011 do 31. decembra 2012, ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje deväť mesiacov, patrí zamestnancovi náhrada mzdy za čas deväť mesiacov.

18. V dôvodovej správe k zákonu č. 257/2011 Z.z. zákonodarca vo vzťahu k navrhovanej zmene § 79 ods. 2 Zákonníka práce uviedol nasledovné: „Podľa doterajšieho právneho stavu, ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy zamestnancovi vôbec nepriznať. Navrhuje sa v § 79 ods. 2 znížiť obdobie z 12 mesiacov na deväť mesiacov. Navrhovaná úprava má umožniť súdu, aby mohol prihliadať aj na skutočnosť, že v prípade, ak je neplatnosť len následkom formálneho nedostatku, vyplatenie 12x násobku (aj z dôvodu dlhých súdnych konaní) bude pre zamestnávateľa znamenať menší finančný postih (platí to predovšetkým pre malých zamestnávateľov, kde je väčší predpoklad urobenia formálnych chýb pri skončení pracovného pomeru). Podmienkou zníženia, resp. nepriznania náhrady mzdy, je uplatnenie tejto požiadavky zamestnávateľom na súde.“ Z uvedeného jasne vyplýva, že pôvodným úmyslom zákonodarcu bolo zaviesť možnosť súdu znížiť náhradu mzdy, t. j. dané ustanovenie malo mať dispozitívny charakter. Zákonodarca zároveň ako podmienku zníženia, resp. nepriznania náhrady mzdy predpokladal uplatnenie tejto požiadavky zamestnávateľom na súde. V rámci

legislatívneho procesu však boli uvedené podmienky vypustené a právna úprava predmetného ustanovenia nadobudla výlučne kogentný charakter, keď zamestnancovi umožnila priznať náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru maximálne za čas deväť mesiacov.

19. Skupina 33 poslancov Národnej rady Slovenskej republiky doručila 20. decembra 2011 Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) návrh z 23. novembra 2011 na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), v ktorom o. i. navrhla rozhodnúť o nesúlade ustanovenia § 79 ods. 2 Zákonníka práce v znení zákona č. 257/2011 Z.z. s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1, čl. 36, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Na odôvodnenie svojho návrhu poslanci uviedli, že právne normy odvetvia pracovného práva vždy zabezpečovali predovšetkým ochranu práv a právom chránených záujmov zamestnancov. Argumentovali, že v danom prípade pracovné právo „obmedzuje zamestnanca čo sa týka náhrady mzdy, ako osobitného druhu náhrady škody viac, ako je vo svojich nárokoch a právach obmedzovaný subjekt všeobecného práva súkromného, pričom z povahy pracovného práva by mala vyplývať priamo ochranná funkcia vo vzťahu k špeciálnemu subjektu - zamestnancovi, a nie obmedzenia a reštrikcie voči nemu. V konečnom dôsledku je teda obmedzovaný subjekt (zamestnanec), na ktorého má pôsobiť ochranná funkcia pracovného práva. Prihliadnuc na právnu úpravu z opačného uhla pohľadu, napadnutá právna úprava nepochopiteľne zužuje zodpovednosť zamestnávateľa za jeho protiprávne konanie.“ Uviedli, že dané ustanovenie nie je v súlade s čl. 36 ústavy, pretože zamestnancovi odníma nárok na odmenu za vykonanú prácu (resp. na jej náhradu) a súčasne jeho postavenie vo vzťahu k zamestnávateľovi zjavne znevýhodňuje. Poukázali na ústavne neakceptovateľný zásah do vlastníckeho práva zamestnancov spočívajúci v narušení legitímneho očakávania zamestnancov na náhradu ich mzdy v prípade neplatného skončenia pracovného pomeru a tiež na porušenie práva zamestnancov na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, keď nárok zamestnancov na náhradu mzdy v rozsahu prevyšujúcom deväť mesiacov nepožíval žiadnu právnu ochranu. Ako vyplýva z nálezu ústavného súdu z 3. júla 2013 sp. zn. PL. ÚS 1/2012-82, obdobný názor mala aj vláda Slovenskej republiky, ktorá sa v zastúpení Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vo svojom stanovisku č. 19377/2012-150, doručenom ústavnému súdu 28. júna 2012, vyjadrila k namietanému § 79 ods. 2 Zákonníka práce. Poukázala na čl. 10 Dohovoru č. 158 Medzinárodnej organizácie práce o skončení zamestnania z podnetu zamestnávateľa, ktorý upravuje otázku primeranej náhrady škody, resp. iného primeraného odškodnenia v prípade zistenia neoprávneného skončenia zamestnania. V nadväznosti na uvedené skonštatovala, že „otázka primeranosti odškodnenia sa ponecháva na úpravu na vnútroštátnej úrovni, pričom právna úprava § 79 ods. 2 Zákonníka práce obsahuje právnu úpravu poskytovania odškodnenia (náhrady mzdy), v prípade pracovného pomeru neplatne skončeného zo strany zamestnávateľa. V tejto súvislosti je možné stotožniť sa s navrhovateľom v jeho názore na nesúlad § 79 ods. 2 Zákonníka práce s uvedenými článkami Ústavy Slovenskej republiky, najmä s jej čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 4, čl. 20 ods. 1 a čl. 36.“

20. V dôsledku novely Zákonníka práce uskutočnenej zákonom č. 361/2012 Z.z. došlo s účinnosťou od 1. januára 2013 k vráteniu právnej úpravy do podoby účinnej pred 1. septembrom 2011, keď podľa § 79 ods. 2 Zákonníka práce mohol súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Zároveň sa stanovilo, že náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov. Keďže v priebehu konania na ústavnom súde o uvedenom návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky bol § 79 ods. 2 Zákonníka práce obsahovo natoľko zmenený, že v napadnutom znení stratil platnosť a účinnosť, jeho meritórne posudzovanie ústavným súdom už nebolo opodstatnené. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že sám zákonodarcu si uvedomoval striktnosť právnej úpravy týkajúcej sa možnosti priznať zamestnancovi náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru maximálne za čas deväť mesiacov, a preto s účinnosťou od 1. januára 2013 došlo k jej zmene v prospech zamestnancov. Je zrejmé, že § 79 ods. 2 Zákonníka práce v znení účinnom od 1. septembra 2011 do 31. decembra 2012 bol pre zamestnancov najnevýhodnejší a v porovnaní s jeho predchádzajúcimi a nasledujúcimi zneniami bol neprimerane prísny a značne

diskriminačný. Vzhľadom na jeho kogentnú úpravu v danom období, súd nemal možnosť posudzovať okolnosti konkrétneho prípadu pri rozhodovaní o nároku zamestnanca na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru v prípade, ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahovala deväť mesiacov.

21. Podľa názoru žalobcu odvolací súd v otázke nepriznania náhrady mzdy za čas presahujúcej deväť mesiacov rozhodol v rozpore s právnym názorom najvyššieho súdu vyslovenom v rozhodnutí zo 14. septembra 2011 sp. zn. 6 Cdo 157/2010. Dovolací súd konštatuje, že aj keď v danej veci išlo o skutkovo rovnakú vec, právne závery vyslovené v danom rozhodnutí považuje za plne opodstatnené aj v prejednávanej spore. Nosnou myšlienkou, na ktorej dovolací súd založil svoje rozhodnutie v spore sp. zn. 6 Cdo 157/2010 je, že pracovnoprávne predpisy treba vykladať tak, aby zabezpečili ochranu hodnoty slobody a zároveň rešpektovali najvyššiu hodnotu právneho štátu, a to hodnotu spravodlivosti. Zachovaním princípu spravodlivosti by nebol postup súdu, ktorý by § 79 ods. 2 Zákonníka práce aplikoval takým spôsobom, že by sa v podstate negovalo poskytnutie ochrany zamestnancovi vyplývajúcej z odseku 1 tohto ustanovenia a aby sa zamestnávateľovi vyplatilo konať v rozpore so zákonom.

22. Najvyšší súd tiež považuje za potrebné prisvedčiť argumentácii žalobcu, že § 252i ods. 4 Zákonníka práce, účinný od 1. januára 2013, sa na neplatné okamžité skončenie pracovného pomeru nevzťahuje, keďže toto sa v predmetnom ustanovení výslovne neuvádza. V § 252i Zákonníka práce sú uvedené vybrané právne skutočnosti (skúšobná doba, pracovný pomer na určitú dobu, výpoveď daná zamestnávateľom zamestnancovi, dohoda o skončení pracovného pomeru, odchodné pri skončení pracovného pomeru, odpracovanie pracovného voľna), na ktoré sa vzťahujú prechodné ustanovenia, ak tieto skutočnosti vznikli pred 1. januárom 2013. Z predmetného ustanovenia nie je možné jednoznačne vyvodiť úmysel zákonodarcu, aby sa (aj) okamžité skončenie pracovného pomeru dané zamestnancovi zamestnávanom pred 1. januárom 2013 a nároky, ktoré z neho vzniknú, posudzovali podľa predpisov účinných do 31. decembra 2012.

23. Vzhľadom na uvedené dovolací súd uzatvára, že právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého v prejednávanej spore žalobcovi nebolo možné priznať náhradu mzdy z neplatného okamžitého skončenia pracovného pomeru za čas presahujúci deväť mesiacov, nemožno považovať za správny. Dovoláním napadnuté rozhodnutie teda spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.) tak, ako to opodstatnene namieta dovolateľ. Dovolací súd preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu čiastočne zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 v spojení s § 450 C.s.p.).

24. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

25. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok